

Yedinci Söz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şu kâinatın anlaşılması zor tılsımını çözen ¹ اَمَنْتُ بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ifadelerinin insan ruhu için saadet kapısını açan ne kadar kıymetli iki anahtar olduğunu; sabır ile Hâlık'ına tevekkül edip sığınmanın, şükür ile Rezzak'ından talepte bulunmanın ve O'na duanın ne kadar faydalı, panzehir gibi iki ilaç olduğunu; Kur'an'ı dinlemenin, onun hükümlerine boyun eğmenin, namaz kılmanın ve büyük günahları terk etmenin ebediyet yolculuğunda ne kadar mühim, değerli, parlak birer bilet, ahiret için birer azık ve kabir için nur olduğunu anlamak istersen şu temsili hikâyeciğe bak, dinle:

Bir zamanlar bir asker, savaş ve imtihan meydanında, kâr ve zarar deveranında pek müthiş bir hale düşer. Şöyle ki:

Sağ ve sol tarafından dehşetli, derin iki yara almıştır. Arkasında cüsseli bir aslan, sanki ona saldırmak için fırsat kollamaktadır. Ve gözü önünde bütün sevdiklerini asıp yok eden bir darağacı kurulmuş, onu da beklemektedir. Bu haliyle uzun bir yolculuğa çıkacak, başka bir diyara gönderilecektir. O biçare asker, şu dehşetli halde ümitsizce düşünürken sağ tarafında Hızır gibi hayır tavsiye eden, nuranî bir zât belirir. Ona der ki:

¹ “Allah’a ve ahiret gününe iman ettim.” Allah’a ve ahiret gününe iman ile ilgili ayetler için bkz. Bakara sûresi, 2/8, 62, 126, 177, 228, 232, 264; Âl-i İmran sûresi, 3/114; Nisâ sûresi, 4/38, 39, 59, 136, 162; Mâide sûresi, 5/69; Tevbe sûresi, 9/18, 19, 29, 44, 45, 99; Nûr sûresi, 24/2; Mücadele sûresi, 58/22; Talâk sûresi, 65/2.

“Ümitsiz olma! Sana iki tılsım öğreteceğim. Onları güzelce değerlendırırsen o aslan sana itaat eden bir at olur. O darağacı da keyif ve seyir için hoş bir salıncağa döner. Hem sana iki ilaç vereceğim. Onları güzelce kullanırsan çürüyüp fena koku yayan o iki derin yaran, Gül-ü Muhammedî (*aleyhissalâtu vesselam*) denilen güzel kokulu iki latif çiçek haline gelir. Hem sana bir bilet vereceğim. Onunla, uçar gibi, bir senelik yolu bir günde gidersin. İnanmıyorsan bunları bir tecrübe et ki, doğru olduklarını anlayasın.” O asker hakikaten bir parça tecrübeyle doğru olduğunu tasdik eder.

Evet, ben, yani şu biçare Said dahi bunu tasdik ederim. Çünkü biraz tecrübe ettim, pek doğru gördüm.

Sonra o asker birden, sol tarafından şeytan gibi hilekâr, ayyaş, aldatıcı bir adamın ziynetler, süslü suretler, gösterişli fanteziler ve içkiler ile gelip karşısında durduğunu görür. Adam ona:

— Hey arkadaş! Gel, beraber eğlenip keyfedelim. Şu güzel kadın suretlerine bakalım, şu hoş şarkıları dinleyelim, şu tatlı yemekleri yiye-
lim, der ve sorar, gizlice okuduğun o şey de nedir?

— Bir tılsım.

— Bırak şu anlaşılmaı işi. Hazır keyfimizi bozmayalım. Peki, ellerindeki şu şey nedir?

— Bir ilaç.

— At şunu. Sağlamsın, neyin var? Şimdi alkış zamanıdır. Ya şu beş nişanlı kâğıt?

— Bir bilet. Bir tayin senedi.

— Yırt onları! Şu güzel bahar mevsiminde yolculuk bizim nemize gerek, der.

Her bir hileyle askeri ikna etmeye çalışır. Hatta biçare asker, ona biraz meyleder.

Evet, insan aldanır. Ben de öyle bir hilekâra aldandım.

Sonra birden sağ tarafından gök gürültüsü gibi bir ses gelir, o askere şöyle der: “Sakın aldanma! Ve o hilekâra de ki: Sende eğer arkamdaki aslanı öldürüp önümdeki darağacını kaldıracak, sağımdaki ve solumdaki yaraları iyileştirip yolculuğuma son verecek bir çare varsa, bulursan haydi göster, görelim. Sonra, ‘Gel keyfedelim’ de.

Yoksa sus hey sersem! Ta ki, Hızır gibi semâdan haber getiren bu zât diyeceğini desin.”

İşte ey gençliğinde gülmüş, şimdi güldüğüne ağlayan nefsim! Bil ki, o biçare asker sensin ve bütün insanlardır. O aslan, eceldir. O darağacı, ölüm, yokluk ve ayrılıktır; gece-gündüz döngüsünde her dost veda eder, kaybolur. O iki yaradan biri, insanın kendisine sıkıntı veren sınırsız aczi, diğeri elemli ve sonsuz fakrıdır.² O sürgün ve yolculuk ise ruhlar âleminde, anne karnından, çocukluktan, ihtiyarlıktan, dünyadan, kabirden, berzahtan, haşirden ve sıratı geçilen uzun bir imtihan seferidir. Ve o iki tılsım, Cenâb-ı Hakk’a ve ahirete imandır.

Evet, şu kutsî tılsım sayesinde ölüm, mümin insanı dünya zindanından cennet bahçelerine, Rahman’ın huzuruna götüren emre amade bir at ve burak suretini alır. Bunun içindir ki, ölümün hakikatini gören kâmil insanlar onu sevmiş, ölüm daha gelmeden ölmek istemişler.³ Hem yokluk, ayrılık, ölüm ve aslında bir darağacı olan zaman, o iman tılsımı ile Sâni-i Zülcelâl’in mucizelerinin taze taze, renk renk, çeşit çeşit nakışlarını, kudretinin harikalarını, rahmetinin tecellilerini tam bir lezzetle seyretmek için birer vasıta haline gelir. Evet, güneşin ışığındaki renkleri gösteren aynaların yenilenmesi ve sinema perdelerinin değişmesi, daha hoş, daha güzel manzaralar meydana getirir.

Hikâyedeki iki ilaçtan biri, sabır ve tevekküldür. Hâlık’ının kudretine dayanmak, hikmetine güvenmektir. Öyle mi?

Evet, ⁴كُنْ فَيَكُونْ emrinin sahibi bir Cihan Sultanı’na acz tezkeresiyle dayanan bir insanın ne korkusu olabilir? Zira o, en dehşetli musibet karşısında ⁵إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ deyip kalb huzuru ile Rabb-i Rahîm’ine güvenir. Allah’ı hakkıyla bilen, aczden, Allah korkusundan lezzet duyar. Evet, korkuda bir lezzet vardır. Eğer bir yaşındaki çocuğun aklı olsa ve ona, “En tatlı halin nedir?” diye sorulsa, “Aczimi, zayıflığımı

² Bkz. Fâtır sûresi, 35/15.

³ Bkz. Yûsuf sûresi, 12/101.

⁴ “(O, bir şeyi yaratmak isteyince sadece) ‘ol!’ der, o da olur.” (Bakara sûresi, 2/117; Âl-i İmran sûresi, 3/47, 59; En’âm sûresi, 6/73; Nahl sûresi, 16/40; Meryem sûresi, 19/35; Yâsîn sûresi, 36/82; Mü’min sûresi, 40/68)

⁵ “(Sabırlılar o kimselerdir ki başlarına musibet geldiğinde,) ‘Biz Allah’a aidiz ve vakti geldiğinde elbette O’na döneceğiz’ (derler).” (Bakara sûresi, 2/156)

anlayıp annemin tatlı tokadından korkarak yine onun şefkatli sinesine sığındığım haldir.” diyecektir.

Halbuki bütün annelerin şefkatleri, Cenâb-ı Hakk’ın rahmet tecellilerinin ancak bir parıltısıdır.⁶ Onun için kâmil insanlar, aczde ve Allah korkusunda öyle bir lezzet bulmuşlar ki, kendi kuvvetlerine hiç güvenmeyip acz ile Allah’a sığınmışlar. Aczi ve korkuyu kendilerine şefaattçi yapmışlar.

Diğer ilaç ise şükür ve kanaat, talep ve dua ile Rezzak-ı Rahîm’in rahmetine güvenmektir. Öyle mi?

Evet, bütün yeryüzünü bir nimet sofrası yapan ve bahar mevsimini bir çiçek destesi halinde o sofranın yanına koyan, üstüne serpen sonsuz cömertlik sahibi Kerîm bir Zât’ın misafirine, fakrı ve ihtiyaçları nasıl elemli ve ağır gelebilir? Onun fakrı ve ihtiyacı, hoş bir lezzete dönüşür. Tıpkı aldığı lezzet gibi fakrının da artması için çalışır. O yüzden kâmil insanlar, fakr ile övünmüşler.⁷ (Sakin yanlış anlama! Bu, Allah’a karşı fakrını hissedip yalvarmak demektir. Yoksa onu halka gösterip bir dilenci vaziyeti almak değildir.)

Hikâyedeki bilet ise başta namaz olmak üzere farzları yerine getirmek, büyük günahları terk etmektir. Öyle mi?

Evet, bu hususta söz sahibi ve şahitliğine dayanan bütün zâtların, zevk ve keşf ehlinin ittifakıyla o uzun ve karanlık ebediyet yolculuğunda yol azığı, ışık ve burak; ancak Kur’an’ın emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmak ile elde edilebilir. Yoksa ilim ve felsefe, sanat ve hikmet o yolda beş para etmez. Onların ışığı, kabir kapısına kadardır.⁸

İşte ey tembel nefsim! Beş vakit namazı kılmanın, yedi büyük günahı terk etmenin zahmeti ne kadar az ve hafif!.. Neticesi, meyvesi ve faydası ne kadar çok, mühim ve büyük!.. Aklın varsa, bozulmamışsa

⁶ Varlıklarda bulunan acıma hissinin, Cenâb-ı Hakk’ın rahmetinin yüz mertebesinden sadece birinin, bütün mahlûkat arasında taksim edilmiş hali olduğuna dair bkz. Buhârî, *edeb* 19; Müslim, *tevbe* 17, 20, 21; Tirmizî, *deavât* 99; İbn Mâce, *zühd* 35; Dârimî, *rikak* 69; *Müsned* 2/334, 434, 484, 514, 526, 3/55, 4/312, 5/439.

⁷ Bkz. es-Sehâvî, *el-Makâsîdül-Hasene* s. 745; Aliyyülkârî, *el-Esrârül-Merfûa* s. 320; el-Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ* 2/113; ed-Deylemî, *el-Müsned* 2/70, 71.

⁸ Ölüyü mezara kadar takip eden üç şeyden ailesi ve malının geriye dönüp, sadece amelinin kendisiyle kalacağına dair bkz. Buhârî, *rikak* 42; Müslim, *zühd* 5; Tirmizî, *zühd* 46; Nesâî, *cenâiz* 52; *Müsned* 3/110.

bunu anlarsın. Ve seni Allah’a isyana ve haram zevklere teşvik eden şeytana ve o aldatıcı adama dersin ki:

“Eğer ölümü öldürüp fâniliği, yokluğu dünyadan, acz ile fakrı insanlıktan kaldırıp kabir kapısını kapatmanın çaresi varsa söyle, dinleyelim. Yoksa sus!.. Kâinatın büyük mescidinde Kur’an, kâinatı okuyor! Onu dinleyelim. O nur ile nurlanalım, hidayetiyle amel edelim ve onu daimî vird edinelim. Evet, söz odur ve ona derler. Hak olup, Hak’tan gelip Hak diyen ve hakikati gösteren, nuranî hikmeti neşreden odur.”

اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوْبَنَا بِنُوْرِ الْاِيْمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ⁹

⁹ Allahım, kalbimizi iman ve Kur’an nuruyla nurlandır.